

THAO TÁC LẬP DÀN Ý BÀI GIỚI THIỆU NGHỊ QUYẾT ĐẢNG

TS. VŨ HOÀI PHƯƠNG

Học viện Báo chí và Tuyên truyền

BÀI GIỚI THIỆU NGHỊ QUYẾT ĐẢNG - MỘT THỂ LOẠI TUYÊN TRUYỀN MIỆNG

Gới thiệu nghị quyết Đảng là một thể loại tuyên truyền miệng, thuộc phong cách chính luận, được viết ra để phổ biến nội dung và kết quả làm việc của một hội nghị trung ương của Đảng đến cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân. Giới thiệu nghị quyết là bài trình bày nghị quyết nhằm giải thích, phân tích nội dung, cơ sở lý luận, thực tiễn của những quan điểm lớn trong nghị quyết của các cấp ủy Đảng, những giải pháp thực hiện nhiệm vụ mà nghị quyết đề ra.

Căn cứ vào đối tượng được phổ biến nghị quyết, bài giới thiệu nghị quyết Đảng có thể chia thành các loại như sau: Bài giới thiệu nghị quyết dành cho cán bộ chủ chốt và báo cáo viên; Bài giới thiệu nghị quyết dành cho cán bộ, đảng viên cơ sở. Căn cứ vào cách thức tổ chức, việc giới thiệu nghị quyết của Đảng, nhất là các nghị quyết của Ban Chấp hành Trung ương Đảng có hai hình thức: Thông báo nhanh kết quả của đại hội hay hội nghị; Học tập, nghiên cứu nội dung nghị quyết (quán triệt sâu). Đặc

biệt với những nghị quyết có tính nhạy cảm, chỉ có một loại tài liệu lưu ở Văn phòng Trung ương Đảng và không phổ biến.

Để có được dàn ý tốt làm cơ sở vững chắc cho khâu trình bày, người giới thiệu nghị quyết cần tiến hành 5 thao tác: Nghiên cứu đặc điểm đối tượng; Xác định mục đích, nội dung; Sưu tầm, nghiên cứu, xử lý tài liệu; Lập dàn ý và Lựa chọn ngôn ngữ, văn phong.

CHUẨN BỊ DÀN Ý BÀI GIỚI THIỆU NGHỊ QUYẾT ĐẢNG

Thứ nhất, nghiên cứu đối tượng.

Để công tác tuyên truyền miệng hoạt động hiệu quả, báo cáo viên phải căn cứ vào người nghe thực tế mà xác định nội dung, lựa chọn phương pháp, phương tiện tác động. Đối tượng khác nhau, nội dung, phương pháp, hình thức trình bày phải khác nhau. Do vậy, nghiên cứu đối tượng là công việc đầu tiên người nói phải tiến hành.

Nghiên cứu đối tượng gồm những nội dung: Nghiên cứu đặc điểm về mặt xã hội - nhân khẩu: các đặc điểm về thành phần xã hội, giai cấp, nghề nghiệp, học vấn, giới tính, tuổi tác,... của đối tượng; Nghiên cứu các đặc điểm

về tư tưởng và tâm lý - xã hội: hệ thống các quan điểm, chính kiến, động cơ, khuôn mẫu tư duy, tâm trạng và trạng thái thể chất... của họ; Nghiên cứu về nhu cầu, thị hiếu thông tin; thái độ của người nghe đối với nguồn thông tin và nội dung thông tin; con đường, cách thức thỏa mãn nhu cầu thông tin của đối tượng.

Trên cơ sở nghiên cứu về các đặc điểm này, báo cáo viên xác định mục đích, nội dung, phương pháp nói phù hợp. Đối tượng học nghị quyết Đảng gồm cán bộ chủ chốt, báo cáo viên, cán bộ, đảng viên, quần chúng nhân dân. Mỗi nhóm khác nhau sẽ có nhu cầu thông tin khác nhau.

Phải tìm hiểu kỹ để có căn cứ xây dựng dàn ý phù hợp. Nếu đối tượng học nghị quyết là cán bộ chủ chốt thì đề cương cần xoáy sâu vào “quan điểm mục tiêu”, phân tích kỹ các căn cứ để xây dựng quan điểm. Nếu đối tượng là các báo cáo viên, đòi hỏi dàn ý phải chi tiết các phần vì họ là những người nghe để đi truyền đạt lại, phổ biến sâu rộng nghị quyết.

Thứ hai, xác định mục đích, nội dung bài giới thiệu.

Bài giới thiệu nghị quyết có mục đích thông tin, cung cấp

kiến thức mới, hình thành, củng cố niềm tin và cổ vũ tinh tích cực xã hội của người nghe. Tùy theo đối tượng và nghị quyết cụ thể mà mức độ đạt mục đích chung cũng như từng mặt của mục đích đó có khác nhau. Căn cứ vào các nguồn lực thực tế như nguồn lực thời gian, nguồn nhân lực, nguồn lực vật chất kỹ thuật để đặt ra mục đích phù hợp. Xác định mục đích có ý nghĩa định hướng đối với nội dung của bài phát biểu.

Để tạo khả năng thu hút sự chú ý của người nghe, đạt mục đích tuyên truyền đặt ra, nội dung bài giới thiệu nghị quyết, phải đạt tới các yêu cầu: (1) Đảm bảo tính tư tưởng và tính chiến đấu; (2) Cung cấp những thông tin mới; (3) Phải thiết thực, đáp ứng nhu cầu thông tin của một loại công chúng cụ thể; (4) Đảm bảo tính thời sự, tính cấp thiết, phản ánh những vấn đề nóng bỏng của cuộc sống.

Thứ ba, lựa chọn, nghiên cứu, sử dụng tài liệu.

Lựa chọn, thu thập tài liệu là một nhiệm vụ quan trọng vì nó là căn cứ để lựa chọn nội dung bài phát biểu và là yếu tố tạo ra chất lượng cho một buổi nói chuyện.

Nguồn tài liệu quan trọng nhất mà báo cáo viên sử dụng để xây dựng dàn ý bài giới thiệu nghị quyết được lấy từ hội nghị báo cáo viên cấp trên, từ các tài liệu học tập nghị quyết do Ban Tuyên giáo Trung ương phát hành, từ phương tiện truyền thông đại chúng. Người làm công tác tuyên truyền miệng phải có kiến thức vững chắc và hệ thống về chủ nghĩa Mác- Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chính sách của Đảng, để trên cơ sở đó đánh giá, phân tích các sự kiện, hiện tượng được đề cập đến trong bài nói.

Khi sử dụng các tài liệu mật, thông tin nội bộ, cần xác định

rõ vấn đề nào không được nói, hoặc chỉ được nói đến đối tượng nào. Trong điều kiện bùng nổ thông tin hiện nay, cần thiết phải định hướng thông tin theo quan điểm, chủ trương, đường lối của Đảng và Nhà nước. Có thể ví von, sử dụng tài liệu là một nghệ thuật, nghệ thuật đó phụ thuộc vào năng lực, bản lĩnh nghề nghiệp của báo cáo viên. Cùng một lượng tài liệu như nhau, ai có phương pháp làm việc khoa học, đầu tư công phu và sáng tạo hơn sẽ có bài nói chất lượng cao hơn.

Thứ tư, lập dàn ý bài giới thiệu nghị quyết.

Dàn ý bài giới thiệu nghị quyết là văn bản mà dựa vào đó báo cáo viên tiến hành buổi truyền đạt nghị quyết đến người nghe. Cần xây dựng nhiều phương án cho dàn ý, từ đó chọn phương án tối ưu. Phương án tối ưu là phương án phù hợp với một đối tượng

công chúng cụ thể, xác định. Quá trình lập dàn ý có thể thay đổi, bổ sung, hoàn thiện dần từ thấp lên cao, từ dàn ý sơ bộ đến dàn ý chi tiết.

Đối với những nghị quyết quan trọng, có phạm vi tác động lớn, phát biểu trước những đối tượng có trình độ cao, dàn ý được chuẩn bị càng chi tiết càng tốt.

Dàn ý được kết cấu bởi ba phần: Phần mở đầu, phần chính và phần kết luận. Mỗi phần có chức năng riêng, yêu cầu riêng, phương pháp riêng.

Phần mở đầu là phần nhập đề cho nghị quyết cần giới thiệu, là phương tiện giao tiếp ban đầu với người nghe, kích thích sự hứng thú của người nghe đối với nội dung bài nói. Phần này tuy ngắn, nhưng rất quan trọng đối với các nội dung trừu tượng, tưởng chừng như khô khan, đối với đối tượng mới tiếp xúc lần đầu, đối tượng là người có trình độ học vấn cao, thanh niên, sinh viên. Phần mở đầu phải tự nhiên và gắn với các phần khác trong bố cục toàn bài cả về nội dung và phong cách ngôn ngữ; phải ngắn gọn, độc đáo và tạo hấp dẫn đối với người nghe.

Cách mở đầu rất đa dạng, phong phú nhưng có thể khái quát thành hai cách mở đầu chủ yếu: Mở đầu trực tiếp và mở đầu gián tiếp. Mở đầu trực tiếp là cách mở đầu bằng việc giới thiệu thẳng nghị quyết sẽ trình bày để người nghe tiếp cận ngay. Mở đầu trực tiếp được cấu trúc bởi hai phần: nêu tên nghị quyết và các nội dung chính có trong nghị quyết. Mở đầu gián tiếp là cách mở đầu không giới thiệu thẳng tên nghị quyết mà

chỉ nêu vấn đề sau khi đã dẫn ra một ý kiến khác có liên quan, gần gũi với nghị quyết nhằm chuẩn bị bối cảnh, “dọn đường” cho nghị quyết xuất hiện. Cách mở đầu này dễ tạo cho bài nói sự sinh động, hấp dẫn đối với người nghe, có thể giúp người nghe thay đổi quan điểm vốn có, chấp nhận quan điểm của báo cáo viên. Mở đầu gián tiếp được cấu trúc bởi ba phần: dẫn dắt vấn đề, nêu tên nghị quyết và các nội dung chính của nghị quyết.

Phần thân của bài giới thiệu nghị quyết: là phần quan trọng nhất của bài giới thiệu nghị quyết. Nhiệm vụ trọng tâm nhất của phần này là người giới thiệu phải nêu bật được nội dung cốt lõi của nghị quyết.

Trên cơ sở những nội dung chính của nghị quyết, có hai phương án để các báo cáo viên lựa chọn cho dàn ý phần chính bài giới thiệu nghị quyết: (1) Sự cần thiết ban hành nghị quyết và những nội dung căn bản của nghị quyết; (2) Sự cần thiết ban hành nghị quyết và những nội dung căn bản và mới của nghị quyết.

Phương án 1 nên dùng đại trà, phương án 2 nên dùng cho cán bộ chủ chốt, nhóm đối tượng có trình độ học vấn cao. Phương án 2 chỉ có thể dùng cho những nghị quyết phát triển, bổ sung, đòi hỏi báo cáo viên đầu tư thời gian, công sức và trí tuệ cao hơn phương án 1.

Phần kết luận là phần không thể thiếu trong cấu trúc một bài nói. Nó làm cho bố cục bài nói trở nên cân đối, logic, có tác dụng khái quát và nhấn mạnh điều đã nói.

Phần kết luận có các chức năng đặc trưng sau: Tổng kết những nội dung chính của nghị quyết đã nói; Củng cố và làm tăng ấn tượng về nội dung nghị quyết; Đặt ra trước người nghe những nhiệm vụ nhất định và kêu gọi họ đi đến hành động. Kết luận phải ngắn gọn, giàu cảm xúc nhưng tự nhiên, không giả tạo và được sử dụng để kết thúc bài nói.

Kết cấu của phần kết luận gồm: Phần đầu gọi là phần tóm tắt và Phần tiếp theo là phần mở rộng và mang đặc trưng của phương pháp.

Vào đề và kết luận cho bài giới thiệu nghị quyết là một công việc khó khăn, đòi hỏi sự đầu tư công phu ở báo cáo viên. Mở bài và kết luận hấp dẫn, lôi cuốn, gây ấn tượng đối với người nghe sẽ giúp họ ghi nhớ nội dung nghị quyết tốt hơn, cơ sở cho việc thực hiện nghị quyết.

Thứ năm, lựa chọn ngôn ngữ, văn phong.

Bài giới thiệu nghị quyết là một thể loại của phát biểu miệng, thuộc phong cách chính luận nên nó phải đảm bảo một số đặc điểm về mặt ngôn ngữ của thể loại: tính chuẩn xác, tính thuật ngữ, tính bình giá công khai, tính phổ thông, tính biểu cảm. Giới thiệu nghị quyết Đảng đến cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân là bước khởi đầu căn bản để đưa nghị quyết vào cuộc sống. Công việc này muốn thực hiện tốt, mang lại hiệu quả cao đòi hỏi báo cáo viên phải có các năng lực cần thiết như năng lực nói, năng lực giao tiếp, năng lực ngôn ngữ, năng lực làm việc với con người, năng lực xây dựng dàn ý bài phát biểu. ■